

РЕГИСТРАЦИЯ НА ЗЕМЕДЕЛСКИ ПРОИЗВОДИТЕЛ

ТАНЯ ИЛИЕВА

REGISTRATION OF AGRICULTURAL PRODUCER.

TANIA ILIEVA

The article is centered around Instruction No 3 on carrying out and maintaining of a register of the agricultural producers and the regulations related to its application. The term “agricultural producer” is explained, the conditions under which persons are registered as agricultural producers are specified, the various steps in the registration procedure are listed, as well as the state authorities that have powers in connection with this procedure.

The author reviews the legal consequences arising from the registration, the rights and obligations of the agricultural producers and the penalties in case of failure to observe their obligations, respectively.

Special attention is paid to the amendments to the cited Regulation, promulgated by the legislator in 2008.

С присъединяване на България към Европейския съюз българските земеделски производители добиха възможност да получават финансова подкрепа от европейските фондове по различни направления – директни плащания, пазарна подкрепа и средства за развитие на селските райони. Необходимо условие за разпределяне на плащанията е земеделските производители да се регистрират и да декларират площите, които обработват.

Правната регламентация на процедурата се съдържа в Закона за подпомагане на земеделските производители (чл.7-10а от ЗПЗП) и в Наредба №3 от 29.01.1999г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските производители на Министерство на земеделието, горите и аграрната реформа (обн. ДВ бр.10/99г.) с последващите изменения и допълнения, обнародвани в ДВ бр.2 от 08.01.08г. (Наредба №3). Процедурата има за цел регистрация на физически и юридически лица, които отговарят на предвидените условия, като земеделски производители. Съгласно § 1, т.1 от ЗПЗП „земеделски производители” са физически и юридически лица, които произвеждат непреработена и/или преработена растителна и/или животинска продукция и продукция от аквакултури, предназначена за продажба. С последните изменения на Наредба №3 беше разширен кръгът на лицата, имащи право на регистрация по този ред, като в него бяха включени и тютюнопроизводителите. С посочените промени отпадна изискването лицето да произвежда земеделска продукция с търговска цел, т.е. не е необходимо извършването на тази дейност да е насочено към извличане на печалба, а с произвежданите продукти земеделският стопанин може да задоволява лични нужди и тези на своето домакинство.

Субектите, подлежащи на регистрация, са две категории: пълнолетни физически лица, включително еднолични търговци, и юридически лица, занимаващи се с производство на земеделски продукти с цел продажба. Физическите лица могат да осъществяват производство като частни земеделски стопани по смисъла на чл.2 т.1 от Търговския закон или да са регистрирани като еднолични търговци. В категорията юридически лица спадат всички видове търговски дружества: събирателно дружество, командитно дружество, командитно дружество с акции, дружество с ограничена отговорност, акционерно дружество, както и кооперациите и кооперативните съюзи. Юридическите лица с нестопанска цел също могат да се регистрират като земеделски производители при условие, че производството на земеделска продукция представлява за тях допълнителна дейност, свързана с основната им дейност, и ако използват получените приходи за постигане на основните им цели.

Не могат да получат регистрация по този ред клоновете на еднолични търговци и на търговски дружества по смисъла на чл.17 от Търговския закон, защото те нямат собствена правосубектност, отделна от тази на търговеца.

Органи, компетентни да извършват регистрацията, са съответните Областни дирекции „Земеделие и гори“ към Министерство на земеделието и храните по постоянен адрес на физическото лице и на едноличния търговец, а за юридическите лица по седалището им. Тези дирекции представляват териториални звена на Главна дирекция „Земеделие и гори“ и са част от специализираната администрация на Министерството. Те са 28 на брой и техните седалища съответстват на централните административните области в страната. Техните функции са да провеждат държавната политика и да прилагат общата селскостопанска политика на ЕС на територията на областта. Във всяка областна дирекция се води отделен регистър на земеделските производители, който съдържа актуална информация за регистрацията, промените в нея и заличаването ѝ.

С отделни правомощия във връзка с регистрацията на земеделските производители са натоварени и други органи: кметове на кметства и кметски наместници на населени места, официални ветеринарни лекари, общински служби по земеделие и гори, Изпълнителна агенция по лозята и виното. Във всеки отделен случай оправомощен е съответният орган по местонахождение на стопанисваната и обработвана земя или стопанство. Всички тези органи не са органи по регистрация на земеделски производители, но са необходим участник в нея, доколкото заверката на анкетна карта с анкетни формуляри от един от тях и представянето ѝ пред ОД „Земеделие и гори“ е нормативна предпоставка за вписване на лицето в Регистъра на земеделските производители.

Регистрацията на земеделския производител не е обвързана с изискване за минимален размер на стопанисваната и обработвана земеделска земя, нито за минимален брой на отглежданите селскостопански животни. Не съществува условие и произвежданата земеделска продукция да бъде с определено количество.

В случай че лицето стопанисва земеделска земя и/или произвежда земеделска продукция, то подава анкетни карти с анкетни формуляри в съответната общинска служба по земеделие и гори или областна дирекция „Земеделие и гори“ по постоянен адрес на физическото лице или едноличния търговец или по седалище на юридическото лице. Преди това анкетните карти следва да бъдат заверени от

съответния орган. Земеделският стопанин може да упълномощи лице, което да го представлява при регистрацията му. Анкетните карти имат нормативно съдържание съгласно приложение №2 към Наредбата и се предоставят безплатно на лицето от общинската служба по земеделие и гори или от кмета на общината, района или кметството (кметския наместник). Когато земеделският производител обработва земи в различни землища, е необходимо да попълни отделни анкетни формуляри за всяко землище.

Анкетната карта се попълва със следната информация: 1. идентификационни данни на земеделския производител: а) за физическо лице или едноличен търговец-единен граждански номер и единен идентификационен код по БУЛСТАТ, за юридическо лице-единен идентификационен код по БУЛСТАТ; б) правно-организационна форма, име (наименование), постоянен адрес (седалище и адрес на управление), номер на телефон и факс, електронен адрес; в) данни за дейностите с първични фуражи по чл.8 ал.4 от Наредбата; г) използвана земеделска площ с посочване идентификатора на недвижимия имот съгласно картата на възстановената собственост, както и начина на трайно ползване, формата на стопанисване и размера на поливните площи; д) използвани площи по местонахождение и култури; е) брой отглеждани животни по видове, с посочване на номерата на ушните марки на животните, подлежащи на регистрация, и регистрационния номер на обекта.

След като бъдат попълнени, анкетната карта и анкетният формуляр трябва да бъдат заверени, както следва: 1. ако земеделският производител отглежда животни – от официален ветеринарен лекар. 2. ако обработва земи в регулация – от кмета на кметството или кметския наместник на населеното място по местонахождение на имота. 3. ако обработва земеделски земи – от ОСЗГ по местонахождение на имота. Във всички случаи картата се заверява от ОСЗГ по местонахождение на имота. Анкетният формуляр е валиден в срок от 30 дни от датата на заверката му от ОСЗГ и в този срок трябва да бъде представен пред ОД „Земеделие и гори“.

Освен посочената анкетна карта с анкетен формуляр заинтересованите лица подават следните документи: за физически лица – документ за самоличност и карта за идентификация от регистър БУЛСТАТ; за юридически лица и еднолични търговци – удостоверение за актуално състояние на съдебната регистрация, карта за идентификация от регистър БУЛСТАТ и документ за самоличност за едноличния търговец. Ако обработват земя, земеделските производители представят документ, доказващ правното основание за ползване на земята (нотариален акт или друг документ за собственост, договор за наем, аренда или друго правно основание). Ако отглеждат винени лозя, представят актуално състояние на лозарското стопанство от териториалното звено на Изпълнителната агенция по лозата и виното или от Централното управление на същата агенция. Производителите, които извършват дейност с първични фуражи, попълват декларация съгласно приложение №3, чл.5 параграф 1 от Регламент (ЕО) 183/2005г. Декларират се следните дейности: 1. първично производство на фуражи; 2. транспорт, складиране и обработване на първични фуражи на мястото на тяхното производство; 3. транспортни дейности по доставка на първични фуражи от мястото на тяхното производство; 4. смесване на фуражи изключително за нуждите на собствените животновъдни стопанства, без да се използват добавки или премикси от добавки, с изключение на силажни добавки. Такава декларация се попълва от лицето само ако произвежданата от него продукция

е за храна на животни и се подава еднократно за календарната година. Ако отглеждат животни, лицата трябва да представят опис на номерата на ушните марки, заверен от официален ветеринарен лекар, който отговаря за съответния животновъден обект.

При представяне на посочените документи длъжностното лице от съответната ОД „Земеделие и гори“ въвежда информацията от анкетната карта/и в Регистъра на земеделските производители. При наличие на непълнота или нередовност на подадените документи областната дирекция уведомява писмено за това заявителя и определя срок за отстраняването им, който не може да бъде по-дълъг от 30 дни от датата на заявлението (чл.11, ал.3а).

Всеки земеделски производител физическо лице или едноличен търговец се вписва в регистъра с регистрационен номер, съответстващ на единния граждански номер, а юридическото лице-с единния идентификационен код по БУЛСТАТ. На лицата се издава заверено копие от анкетните карти с анкетни формуляри или официална разпечатка от регистъра, а техните оригинали се съхраняват в продължение на три години в ОД „Земеделие и гори“. Въз основа на вписаните данни в регистъра на земеделския производител се издава регистрационна карта, която представлява официален документ. Тази карта заедно с разпечатка или заверено копие на анкетна карта с анкетен формуляр е средство за легитимиране на лицето пред контролните органи и финансиращите институции. Ако картата бъде изгубена или унищожена, на земеделския производител се издава дубликат по негово искане (чл.12, ал.2).

Всеки регистриран земеделски производител е задължен в срок до 25 март на текущата година да подаде актуална информация за дейността си чрез анкетна карта и един или повече броя анкетни формуляри в зависимост от броя на землищата, които се обработват. Документите се подават в общинската служба по земеделие и гори или в ОД „Земеделие и гори“, въз основа на което Областната дирекция заверява регистрационната карта на земеделския производител за срок до 25 март на следващата година. При неспазване на срока лицето губи възможността да ползва финансова подкрепа за календарната година.

Ако настъпи промяна във вписаните в регистъра обстоятелства, земеделският производител трябва да подаде заявление, към което да приложи документи, доказващи промяната, заедно със заверени анкетна карта и/или анкетни формуляри в едномесечен срок.

Производителите на винено грозде са длъжни да представят копие от актуално състояние на лозарското стопанство, издадено от съответното териториално звено на Изпълнителна агенция по лозата и виното.

В случай че лицето престане да осъществява дейност като земеделски производител, е длъжно да прекрати регистрацията си. Това става чрез подаване на заявление за отписване в едномесечен срок до директора на ОД „Земеделие и гори“. Едновременно с подаването на заявление връща регистрационната си карта заедно с анкетната карта и анкетните формуляри или официалната разпечатка, след което бива заличено от регистъра. При отписване от регистъра лицето не губи правата си по Наредбата и може да се впише отново през следващата календарна година. Прекратяването на регистрацията настъпва и в следните случаи: при смърт на физическото лице или прекратяване на юридическото лице – земеделски производител; при неизпълнение на изискването за подаване на анкетна карта и формуляр и заверка на регистрационната карта в продължение на две последователни

години (чл.11, ал.8). С § 11 от преходните разпоредби на Наредба №3 (в сила от 8.01.2008г.) се предвиди, че ако едно лице е регистрирано едновременно като земеделски производител физическо лице и като едноличен търговец, е длъжно да прекрати една от регистрациите си по свой избор в срок до 30 дни от влизане на наредбата в сила. В противен случай ОД "Земеделие и гори" служебно заличава регистрациите.

В седемдневен срок от регистрацията си земеделските производители са длъжни да се регистрират в съответното териториално подразделение на Национална агенция за приходите. Те се осигуряват задължително за инвалидност поради общо заболяване, за старост и за смърт съгласно чл.4, ал.3, т.4 от КСО. Същите имат и задължение в седемдневен срок от издаване на регистрационната карта да се снабдят с карта за идентификация по БУЛСТАТ.

С цел установяване на достоверността на данните от регистъра Областните дирекции „Земеделие и гори“ извършват проверки на място на регистрираните земеделски производители по ред, определен от министъра на земеделието и продоволствието. Те могат да събират служебно информация за земеделски производители, които не са изпълнили задълженията си, свързани с ежегодната актуализация на данните от регистъра и настъпилите промени. В случай че при проверката се установи неизпълнение на задължението за актуализация, земеделският производител не може да ползва правата, произтичащи от регистрацията до заверка на регистрационната му карта през следващата година.

Правни последици от регистрацията. Регистрацията на лицето като земеделски производител поражда определени правни възможности: право на финансово подпомагане от Държавен фонд „Земеделие“ и от други източници; право да получават безплатни съвети, информация за цени и пазари на земеделски продукти от Интегрираната информационна система и Националната служба за съвети в земеделието; право на безплатна информация, анализи и прогнози от ОД „Земеделие и гори“; право на ползване на определена от общинските съвети търговска площ на общинските пазари, предназначени за продажба на плодове и зеленчуци; при продажба на непреработена и собствена селскостопанска продукция в обекти на открито, за чието ползване се заплащат такси, не е необходимо ползването на касов апарат (чл.2, ал.3, т.2 от Наредба №4/99г. за регистриране и отчитане на продажби в търговски обекти); не подлежат на облагане с данък доходите на земеделските производители, физически лица, включително извършващи дейност като еднолични търговци, за непреработена растителна и животинска продукция, в това число за пчеларство, бубарство, сладководно рибовъдство от изкуствени водоеми и оранжерийно производство, с изключение на производство на декоративна растителност (чл.13, ал.3 от ЗДДФЛ); право на обединяване в организации по продукти, функционален и регионален признак.

Регистърът на земеделските производители съгласно предишната редакция на чл.17 от Наредба №3 нямаше публичен характер и информацията, съдържаща се в него, имаше характер на служебна тайна. С решение №2312/2007г. на ВАС, в сила от 16.03.2007г., посочената разпоредба беше отменена като противоречаща на нормативен акт от по-висока степен. Следователно регистърът е достъпен за граждани, юридически лица и държавни органи, което напълно съответства на принципа за достъп до обществена информация, прокламиран в чл.41 от

Конституцията. В чл.18 от Наредбата са изброени държавните органи и институции, които могат да ползват данните от регистъра за служебни цели:

1. Държавен фонд „Земеделие” и неговите звена ползват информация от МЗХ и ОД „Земеделие и гори”. 2. Общините, на чиято територия извършват дейност земеделските производители, получават обобщена информация от ОД „Земеделие и гори” по искане на кметовете на общини. 3. Структурните звена в МЗХ и Националният статистически институт имат право да получават информация за нуждите на статистиката. 4. Министерство на земеделието и храните е длъжно два пъти годишно да предоставя на Националния осигурителен институт списък на регистрираните земеделски производители – физически лица. 5. ОД „Земеделие и гори” са длъжни ежемесечно да предоставят на териториалните поделения на Агенцията по заетостта списък на регистрираните земеделски производители – физически лица. 6. Държавни органи при поискване получават информация от МЗХ, а международни организации – въз основа на сключени споразумения.

Такси. При регистрацията на земеделски производители по реда на Наредба №3 не се заплащат държавни такси. Дубликат от изгубена или унищожена регистрационна карта също се издава безплатно.

Литература:

Закон за подпомагане на земеделските производители, обн. ДВ бр. 58/98г.

Закон за данъците върху доходите на физическите лица, обн. ДВ бр. 95/06г.

Наредба №3 за създаване и поддържане на регистър на земеделските производители, обн. ДВ бр.10/99г.

Наредба №4/99г. за регистриране и отчитане на продажби в търговски обекти

Търговски закон, обн. ДВ бр.48/91г.